

УДК 338.48

Наталія Баюрко

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ORCIDID ID 0000-0001-8865-2916

DOI 10.24139/2312-5993/2022.09-10/122-133

ІННОВАЦІЇ В ТУРИЗМІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Інновації є невід'ємною частиною розвитку суспільства, тому впровадження інноваційних технологій у всі галузі життєдіяльності людини необхідне для прогресивного розвитку виробництва, економіки, галузі надання послуг тощо. Інноваційні технології в туризмі є визначальними для розвитку і розширення туристичної галузі, адже замовники туристичних послуг бажають нових вражень, нових відчуттів, незабутніх моментів тощо.

Інноваційні технології в туристичній галузі нерозривно пов'язані із технологічним розвитком усього суспільства і не можуть активно впроваджуватися без підготовленого персоналу туристичних компаній.

Підготовка фахівців туристичної галузі у закладах вищої освіти нерозривно пов'язана із практичною діяльністю туристичних організацій регіону, тому розроблення освітніх програм, вибір освітніх компонент та їх змісту відбувається у тісній співпраці з усіма групами стейкхолдерів, у тому числі й майбутніх роботодавців. Щоб якісно готувати майбутніх фахівців туристичної галузі, щорічно оновлюються освітні програми, вносяться зміни до навчального контенту освітніх компонент, що передбачає активну співпрацю педагогічних працівників із закордонними колегами, стажування у відомих світових компаніях і закладах освіти, своєчасне реагування на суспільні виклики та світові тенденції в туризмі.

У статті проаналізовано інновації в туристичній галузі, що характерні для останніх років, проаналізовано структуру освітніх компонент освітньої програми з підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі, що стосуються впровадження інноваційних технологій туристичної галузі в освітній процес. Охарактеризовано миттєве реагування закладів освіти на зміни у підходах і технологіях туризму, регіональний контент, цифровізацію суспільного життя загалом і туристичної галузі зокрема. Охарактеризовано впровадження технологій віртуальної реальності у туристичні послуги та підготовку майбутнього персоналу туристичних компаній.

Ключові слова: туризм, цифрові технології, здобувачі вищої освіти, туристична галузі, інноваційні технології навчання, майбутній фахівець туристичної галузі.

Постановка проблеми. Інноваційний шлях розвитку економіки є пріоритетним на сьогодні для всіх країн та регіонів, а економічна еволюція за сучасних умов характеризується зростанням ролі науково-технічного прогресу. Системні зміни суспільного виробництва визначаються умовами постіндустріальної економіки, а тенденції динаміки сучасної світової економічної системи – особливостями становлення сервіс-орієнтованої економіки. Відтак все більшої ваги

набуває наукове обґрунтування політики прискореного розвитку всієї сфери послуг, яка перетворюється в основний об'єкт докладання інноваційних зусиль та інвестиційних потоків.

Інновації й інноваційна діяльність є напрямом науково-технічного прогресу, а також процесом, пов'язаним із впровадженням результатів наукових досліджень і розробок у практику. Сфера інновацій охоплює практичне використання науково-технічних досліджень, винаходів, включає зміни в продукті, процесах, маркетингу, організації. Інновація виступає як чинник зміни, як результат діяльності, втілений у новий або вдосконалений продукт, технологічні процеси, нові послуги й нові підходи до задоволення соціальних потреб (Іванюк, 2012, с. 436).

Туризм постійно розвивається, незважаючи на різні перешкоди політичного, економічного й соціального характеру. Такий бізнес є ініціатором і експериментатором в освоєнні й впровадженні сучасних передових технологій, постійно змінює форми, способи пропозиції і надання послуг, відкриває й освоює нові можливості. Інновації – це кінцевий результат інноваційної діяльності, у вигляді нового чи удосконаленого продукту або технологічного процесу, який наділено якісними перевагами під час використання та проектування, виробництва, збуту, використовується у практичній діяльності та має суспільну перевагу (Пащука, Шкільнюк, 2005, с. 118).

Аналіз актуальних досліджень. Значна кількість сучасних публікацій як закордонних, так і вітчизняних науковців присвячена дослідженню інноваційних процесів у різних галузях економіки. Останніми роками з'явилась низка публікацій, в яких розглядаються питання інновацій у туризмі як однієї з найбільш перспективних інноваційних галузей сфери послуг. Науковці (М. Бойко, Н. Власова, О. Гарбера, О. Головінов, Л. Гопкало, О. Давидова, О. Кальченко, Т. Кіндрик, Л. Маклашина, С. Мельниченко, В. Новиков, Ю. Пшеничних, А. Саак, Н. Семенченко та інші) розглядають у своїх роботах різні аспекти інновацій у туризмі. Проте, незважаючи на визнану важливість інновацій у туристичній індустрії, й нині досить багато аспектів залишаються недостатньо дослідженими та потребують розгляду й уточнення.

Мета статті полягає у вивченні сучасних тенденцій впровадження інновацій у галузь туризму та професійну підготовку майбутніх фахівців туристичної галузі.

Серед **методів наукового дослідження** використано методи збирання, опрацювання та аналізу даних, метод експертної оцінки, системного аналізу об'єкта та предмета дослідження, поєднання історичного й логічного методів у дослідженні проблеми й способів її розв'язання тощо.

Виклад основного матеріалу. У словнику іншомовних слів зазначено, що слово «Інновація» (innovation) (англ.) – утворено з двох слів – латинського «новація» (новизна, нововведення) та англійського префікса «in» – «в», «введення», буквально – введення нового, оновлення (Інновація. Словник іншомовних слів).

Термін і поняття «інновації», як нової економічної категорії, впровадив австрійський учений Йозеф Шумпетер (1883–1950 рр.). У праці «Теорія економічного розвитку» він уперше «розглянув питання впливу інновацій на розвиток і дав визначення інноваційного процесу. Оскільки під інновацією він розумів зміну з метою впровадження й використання нових видів споживчих товарів, нових виробничих, транспортних засобів, ринків і форм організації в промисловості. Згідно з Й. Шумпетером, інновація є головним джерелом прибутку, а він є результатом впровадження новацій: без розвитку немає прибутку, без прибутку немає розвитку» (Шумпетер, 2011, с. 27).

У світовій економічній літературі «інновація» інтерпретується як «перетворення потенційного науково-технічного прогресу в реальний, що втілюється в нових продуктах і технологіях» (Travel Inn).

В оксфордському тлумачному словнику поняття «інновація» подано як «будь-який новий підхід до конструювання, виробництва або збуту товару, у результаті чого новатор або його компанія одержують перевагу перед конкурентами» (Моїсєєва, 2018, с. 330).

Л. Антонюк, В. Савчук та А. Поручник у трактують інновацію «як нове явище, новаторство або будь-яку зміну, яка вноситься суб'єктом господарювання у власну діяльність із метою підвищення своєї конкурентоспроможності на внутрішньому і на зовнішньому ринках» (Антонюк, Поручник, Савчук, 2003, с. 34).

Л. Дяченко визначає інновацію, як «нова або поліпшена продукція (товар, робота, послуга), спосіб (технологія) її виробництва або застосування, нововведення або удосконалення у сфері організації і (або) економіки виробництва і (або) реалізації продукції, що забезпечує економічну вигоду та створює умови для такої вигоди або поліпшує їх» (Дяченко, 2015, с. 28).

Важливим етапом вивчення інновацій є їх класифікація за певними ознаками.

Л. Федулова пропонує «класифікувати інновації за:

1) видом об'єкта інноваційної діяльності (інновації-продукти, інновації-процеси);

2) роллю в реалізації цілей організації (поліпшувальні, стратегічні);

3) значенням для реального напрямку діяльності (базисні, модифікувальні, псевдо інновації);

4) сферою діяльності підприємства (інновації на «вході» підприємства, інновації на «виході» підприємства, інновації структури підприємства);

5) змістом діяльності (технологічні, виробничі, економічні, торговельні, соціальні, управлінські);

6) змістом та сферою застосування (технологічні, продуктові, організаційно-управлінські, економічні, соціальні, юридичні);

7) масштабами поширення (глобальні, національні, регіональні, галузеві і локальні (на підприємстві, в компанії) інновації);

8) характером інновації (еволюційні і радикальні)» (Федулова, 2016, с. 143).

Ю. Чаплінський звертає увагу на «класифікацію інновацій за ознаками їх галузевого призначення:

1) інновації в існуючих галузях;

2) інновації, які створюють нові галузі;

3) інновації, що виникають в інфраструктурних галузях: транспорті, зв'язку, освіті, соціальній сфері та ін.» (Чаплінський, 2019, с. 6).

К. Бриль здійснює «класифікацію інновацій за такими ознаками:

1) за типом – продуктові, технологічні, сировинні, організаційні, збутові та інфраструктурні;

2) за новизною місця впровадження – нова галузь (нове виробництво), наявна галузь (наявне виробництво);

3) за інноваційною функцією – базові, поліпшуючі та псевдо інновації» (Бриль, 2017, с. 121).

На думку С. Карпенка і В. Попова, «класифікувати інновації потрібно за такими ознаками:

1) ступінь впливу на зміни;

2) рівень розробки та поширення;

3) ступінь новизни та глибина змін;

- 4) масштаб інноваційних процесів;
- 5) сфера впровадження та поширення;
- 6) роль у відтворюючому процесі;
- 7) зміст, а також сфера застосування;
- 8) спрямованість дії» (Карпенко, Попов, 2014, с. 34).

Отже, для успішного управління інноваційними процесами потрібно ретельно вивчати самі інновації та їх класифікацію.

Як зазначає В. Маслов, «у сфері послуг, в тому числі і в туризмі, інноваціями є абсолютно нові або вдосконалені методи їх виробництва та обслуговування, які не можуть бути забезпечені колишніми виробничими методами» (Маслов, 2014, с. 192).

На думку С. Мельниченка «інновації в туризмі слід розглядати як системні заходи, що мають якісну новизну, що й приводять до позитивних зрушень, що забезпечують стійке функціонування й розвиток галузі в регіоні. Так ідея створення й реалізація туристських проектів, що навіть не приносять спочатку істотного прибутку, може дати поштовх розвитку туризму й тим самим активно сприяти створенню додаткових робочих місць і зростання доходів населення» (Мельниченко, 2013, с. 60).

Спираючись на загальне поняття «інновація», в туризмі їх розуміють як якісно новий туристичний продукт, послугу або будь-який інший кінцевий результат інноваційної діяльності туристичних підприємств, які дозволяють задовольнити плинні потреби туристів та отримати максимальний ефект. Враховуючи специфіку туризму, М. Рега відзначає, що «ефект, який буде одержано в результаті впровадження інновацій у діяльність туристичних підприємств, повинен носити не тільки економічний характер (наприклад, підвищення прибутку та рентабельності), але й соціальний (наприклад, підвищення культурно-освітнього рівня місцевого населення) та екологічний (реконструкція архітектурних пам'яток, відновлення природних ресурсів та ін.)» (Рега, 2010, с. 6).

Отже, до інновацій в туризмі слід віднести, перш за все, ті, які супроводжуються:

- відновленням і розвитком духовних і фізичних сил туристів;
- якісно новими змінами туристичного продукту;
- підвищенням ефективності функціонування інфраструктури туризму;
- збільшенням результативності управління, стійким функціонуванням і розвитком туристичної сфери країни;
- підвищенням ефективності процесів формування, позиціонування та споживання туристичних послуг;

- прогресивними змінами факторів виробництва;
- посилення іміджу і конкурентоздатності туристичних підприємств.

Туристична галузь, як ніколи, очікує нових інноваційних рішень та змін. Проаналізуємо тренди в туризмі 2020-2022 років, які відображені на сайті Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості, і, як зазначають адміністратори сайту, відкривають нові можливості для розвитку бізнесу.

1. *Роботи, чат-боти і автоматизація.* Одним з найбільш яскравих прикладів цих туристичних тенденцій є Connie, робот-консьєрж мережі готелів Hilton. Інші готелі також йдуть в ногу з часом, встановлюючи інтерактивних роботів для виконання певних функцій – реєстрації туристів або подачі їжі і напоїв відвідувачам.

2. *Доповнена та віртуальна реальність.* З віртуальною реальністю в наше життя щільно увійшла і доповнена реальність (AR). Вона поєднує в собі віртуальні елементи з реальним досвідом. Тенденції AR-подорожей включають відвідування музейних експонатів, що легко реалізується за допомогою смартфонів.

3. *Голосові помічники.* Показник точності розпізнавання голосу і оброблення мови становить більше 95%. Нині такі платформи як Google Home, Amazon Alexa і HomeHub від Apple дозволяють з легкістю «спілкуватися» з комп'ютерами. Це звичайна справа для десятків мільйонів людей.

4. *Екологічно безпечні подорожі і свідомий туризм.* У 2020-2022 роках тревел- і авіагалузі зіткнулися з великою PR-кризою – їм потрібно змінити сприйняття клієнтів про те, що індустрія негативно впливає на клімат.

5. *Супер-додаток для подорожей.* Ідея використання супер-додатку для подорожей з'явилася давно. Очікується, що вона стане трендом. Так, нещодавно Booking.com опитав 12500 мандрівників з приблизно 30 країн і 57% з них відповіли, що хочуть отримати «єдиний додаток для планування і бронювання подорожей».

6. *Технологічний вплив на вибір мандрівників.* Мандрівники живуть в епоху багатоканального світу з безліччю підключених пристроїв. Доступ до тревел контенту відкритий і фрагментований. Лояльність до певного бренду або місця для відпочинку – пережитки минулого. Адже вибір такий великий і знаходиться на «відстані» одного кліка (Туризм: інноваційні рішення та прогнози).

Інноваційні процеси, що впроваджуються в туристичній галузі останнім часом є наслідком технологічного розвитку суспільства, широкого використання цифрових технологій у життєдіяльність людини, економіку країн, в тому числі й галузь надання послуг. Готовність туристичних підприємств і організацій до впровадження інновацій залежить не лише від їх економічного розвитку і фінансового стану, а й від рівня професійної підготовки персоналу до впровадження інновацій. Тому впровадження в підготовку майбутніх фахівців туристичної галузі цифрових технологій, інноваційних методик, технологічних засобів дозволить сформувати навички володіння технікою, технологіями та засобами, що дадуть можливість максимально підготувати майбутніх працівників туристичних організацій до використання інноваційних засобів і технологій на робочому місці.

Значну роль у розв'язанні проблеми підготовки кадрів відіграє Всесвітня туристична організація (UNWTO), яка підтримує освіту і проведення навчальних програм з туризму. За ініціативи UNWTO розроблені вичерпні Стандарти міжнародної класифікації туристичної діяльності (World Tourism Organization).

В останні роки з'явилася ідентифікація в галузі туризму та в системі підготовки кадрів для неї із значною кількістю спеціалізацій, що віддзеркалюють різноманітність туристичних послуг і враховують перспективи стрімкого розвитку галузі. Саме це може виступати перевагою і результатом інноваційності та гнучкості туристичної освіти. Проте, й дотепер туристичний сектор економіки відчуває дефіцит спеціалістів нової генерації в усьому світі. Одним із шляхів розв'язання цієї проблеми є академічна підготовка кадрів з туризму.

На думку О. А. Самохвал, головними передумовами розвитку вітчизняної туристичної галузі є формування ефективно діючої системи підготовки фахівців туристичного профілю. Це передбачає не лише становлення туристичної освітньо-педагогічної системи, але й удосконалення організації навчального процесу підготовки фахівців туристичної галузі (Самохвал, 2016, с. 498).

У Вінницькому державному педагогічному університеті здійснюється підготовка бакалаврів спеціальності 242 Туризм з спеціалізацією «Екскурсознавство» за освітньою програмою «Туризм. Екскурсознавство». Освітня програма, перелік освітніх компонентів. Навчальний контент освітніх компонентів щороку змінюється,

зважаючи на динаміку туристичної галузі, нові тренди, технології та засоби туристичного бізнесу.

Серед освітніх компонент цієї освітньої програми, спрямованих на формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі, що пов'язана із впровадженням інновацій варто виділити такі: «Інноваційні технології в туризмі», «Віртуальний туризм», «Технологія туристичної діяльності», «Кон'юнктура ринку туристичних послуг», «Туроперейтинг» та ін. Зазначені освітні компоненти викладаються у 6-8 семестрах, що підвищує ймовірність вивчення інновацій, що будуть актуальними на момент випуску здобувачів освіти і влаштування їх на роботу у туристичну галузь.

Відповідно до робочих програм навчальних дисциплін «Інноваційні технології в туризмі», «Віртуальний туризм», «Технологія туристичної діяльності», здобувачі вищої освіти детально вивчають актуальні технології організації, здійснення, оновлення, розширення і удосконалення туристичних послуг, аналізують міжнародний ринок туризму, знайомляться з інноваційними технологіями в туристичній галузі, вивчають сучасні перспективні види туризму.

Практична підготовка майбутніх фахівців у галузі туризму здійснюється на лабораторних та практичних заняттях, де формуються основні професійні вміння і навички, які в подальшому удосконалюються під час проходження чотирьох видів практики: «Туристська практика», «Практика з екскурсознавства», «Ознайомча практика з туристичними агенціями» та «Виробнича практика», загальним обсягом 13 кредитів ЄКТС, що складає майже 6% від обсягу загального навчального навантаження на весь період підготовки.

Зміст навчальної дисципліни «Інноваційні технології в туризмі» спрямований на аналіз і вивчення технологій, що впроваджуються світовими туристичними брендами, викладачі проходять стажування на базі таких компаній, обмінюються досвідом з закордонними колегами, вивчають і впроваджують в освітній процес передові технології як в туристичному бізнесі так і в професійній освіті, пов'язаній з підготовкою майбутніх фахівців туристичної галузі. Матеріально-технічна база для підготовки здобувачів освіти розвивається за рахунок залучення коштів міжнародних та вітчизняних грантових програм, у яких науково-педагогічні працівники університету беруть активну участь.

Навчальна дисципліна «Віртуальний туризм» введена до освітньої програми підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі на вимогу

сьогодення, адже багато з останніх інновацій, такі як платформи, пристрої та інструменти для створення контенту віртуальної реальності, сприяють розвитку віртуальної реальності в туристичній галузі.

Навчальний контент дисципліни спрямований на вивчення можливостей створення і використання в професійній діяльності додатків віртуальної реальності, що включають подорожі у віртуальній реальності, туристичний контент віртуальної реальності для соціальних мереж / веб-сайтів, віртуальні тури музеями, готелями, заповідниками, визначними і цікавими місцями Землі.

Викладання навчальної дисципліни вимагає спеціальної підготовки викладача і студентів, адже сучасному цифровому світі, технологія віртуальної реальності може змінити все що завгодно: сферу життя, методи навчання, стати новим способом створення та тестування нових пристроїв та рішень, новим кроком у сфері розваг та відпочинку. Сьогодні технології віртуальної реальності вже доступні пересічному користувачі туристичних послуг, але для більшості користувачів це все ще дещо нове та невідоме. Віртуальна реальність вимагає досвіду та часу, щоб переконати споживача в необхідності придбання та використання спеціальних пристроїв. Віртуальна реальність все ще дуже обмежена у сфері її споживання, це не та ж система, якою може користуватися будь-яка пересічна особа. Однак, коли стає доступним більше вмісту віртуальної реальності (наприклад, Facebook і YouTube вводять підтримку 360-градусного відео, а Microsoft і Sony інтегрують віртуальну реальність у свої платформи), попит та цікавість до продукту починає зростати.

Постійний моніторинг діяльності вітчизняних і закордонних туристичних компаній, співпраця із закордонними колегами, стажування у закордонних закладах освіти та туристичних компаніях дозволяють педагогічним працівниками вносити до освітнього процесу цікавий, корисний і сучасний досвід організації, здійснення і розвитку туристичної діяльності, що підвищує конкурентоздатність випускників і зацікавленість ними на ринку туристичних послуг.

Висновки. Отже, підготовка майбутніх фахівців туристичної галузі до впровадження інновацій у професійну діяльність перш за все залежить від якісної їх підготовки, запорукою якої є якісно складена освітня програма, визначений перелік освітніх компонент, підібраний їх зміст, підготовлений педагогічний персонал, що здатний впроваджувати передові технології сучасного суспільного розвитку у галузь надання

послуг, оволодіння інноваційними технологіями, насамперед, випускниками закладів вищої освіти туристичного профілю.

Розвиток цифрових технологій і методик їх застосування в освітньому процесі закладів вищої освіти зазнає постійного вдосконалення через технічний і технологічний розвиток суспільства. Освіта – саме та галузь життєдіяльності людини, де мають впроваджуватися всі найновіші технології навчання. Тому впровадження інноваційних технологій у підготовку майбутніх фахівців туристичної галузі – надзвичайно динамічний процес, що постійно удосконалюється і модернізується. У зв'язку з чим зазнають постійних змін навчальні програми і методичні підходи до проведення занять. Крім того, на організацію і здійснення освітнього процесу за допомогою інноваційних технологій впливають зовнішні чинники, котрі притаманні сучасному суспільству.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в дослідженні впливу інноваційних технологій на якість підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі; оволодіння випускниками закладів вищої освіти туристичного напрямку інноваційними технологіями професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

- Антонюк, Л. Л., Поручник, А. М., Савчук, В. С. (2003). *Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації*. К.: КНЕУ. (Antonyuk, L. L., Poruchnyk, A. M., Savchuk, V. S. (2003). *Innovations: theory, mechanism of development and commercialization*. K.: KNEU).
- Бриль, К. Г. (2017). *Опорний конспект лекцій з дисципліни «Інноваційні технології в туризмі» для студентів всіх форм навчання спеціальності 242 «Туризм»*. Чернігів: ЧНТУ. (Bryl, K. G. (2017). *Reference summary of lectures on the discipline "Innovative technologies in tourism" for students of all forms of education in the specialty 242 "Tourism"*. Chernihiv: ChNTU).
- Дяченко, Л. А. (2015). *Управління підприємствами туристичної сфери* (автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04). Київ. Dyachenko, L. A. (2015). *Management of enterprises in the tourist sphere* (autoref. thesis ... candidate economy Sciences: specialist 08.00.04). Kyiv).
- Іванюк, У. В. (2012). Особливості функціонування туристичних підприємств в сучасних економічних умовах. *Моделювання регіональної економіки*, 2, 436-438. (Ivanjuk, U. V. (2012). Peculiarities of functioning of tourist enterprises in modern economic conditions. *Modeling of the regional economy*, 2, 436-438).
- Інновація. *Словник іншомовних слів*. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Article=8463&action=show>. (*Innovation. Dictionary of foreign words*. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Article=8463&action=show>).

- Карпенко, С. Г., Попов, В. В. (2014). *Інформаційні системи і технології*. Київ: МАУП. (Karpenko, S. G., Popov, V. V. (2014). *Information systems and technologies*. Kyiv: MAUP.
- Маслов, В. П. (2014). *Інформаційні системи і технології в економіці: навч. посіб.* Київ: Слово. (Maslov, V. P. (2014). *Information systems and technologies in the economy: education. manual* Kyiv: Slovo).
- Мельниченко, С. В. (2013). *Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика*. Київ: КНЕУ. (Melnychenko, S. V. (2013). *Information technologies in tourism: theory, methodology, practice*. Kyiv: KNEU).
- Моїсеєва, Н. І. (2018). *Інноваційний розвиток туристичної сфери регіону: теорія, методологія, практика*. Миколаїв: ФОП Швець В.М. (Moiseeva, N. I. (2018). *Innovative development of the tourism sphere of the region: theory, methodology, practice*. Mykolaiv: FOP Shvets V.M.).
- Пашута, М. Т., Шкільнюк, О. М. (2005). *Інновації: понятійно–термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання*. Київ: Центр навчальної літератури. (Pashchuta, M. T., Shkilnyuk, O. M. (2005). *Innovations: conceptual and terminological apparatus, economic essence and ways of stimulation*. Kyiv: Center for Educational Literature).
- Рега, М. Г. (2010). *Управління підприємствами туристичної сфери в Україні* (автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04). Київ. (Rega, M. G. (2010). *Management of tourism enterprises in Ukraine* (autoref. thesis ... candidate economy Sciences: 08.00.04). Kyiv).
- Самохвал, О. А. (2016). Теоретичні основи змісту професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі у ВНЗ України. Молодий вчений, 1 (38) листопад, 497-500. (Samokhval, O. A. (2016). Theoretical foundations of the content of professional training of future specialists in the tourism industry at universities of Ukraine. Young scientist, 1 (38) November, 497-500).
- Туризм: інноваційні рішення та прогнози. Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості*. URL: <https://sfii.gov.ua/turizm-innovacijni-rishennya-ta-prognozi>. (*Tourism: innovative solutions and forecasts. Ministry of Strategic Industries*. URL: <https://sfii.gov.ua/turizm-innovacijni-rishennya-ta-prognozi>).
- Федулова, Л. І. (2016). *Інноваційна економіка: підручник*. Київ: Либідь. (Fedulova, L. I. (2016). *Innovative economy: a textbook*. Kyiv: Lybid).
- Чаплінський, Ю. Б. (2019). *Управління маркетинговою діяльністю туристичних підприємств* (автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04). Київ. (Chaplinskiy, Y. B. (2019). *Management of marketing activities of tourist enterprises* (autoref. thesis ... candidate economy Sciences: 08.00.04). Kyiv).
- Шумпетер, Й. А. (2011). *Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотку та економічного циклу*. К.: Києво-Могилянська академія. (Schumpeter, Y. A. (2011). *Theory of economic development. A study of earnings, capital, credit, interest, and the business cycle*. K.: Kyiv-Mohyla Academy).
- Travel Inn*. URL: <http://www.travelinn.com.ua>.
- World Tourism Organization*. URL: www.world-tourism.org.

SUMMARY

Baiurko Natalia. Innovations in tourism and their impact on the training of future tourism professionals.

Innovations are an integral part of the development of society, therefore, the introduction of innovative technologies in all areas of human life is necessary for the

progressive development of production, the economy, the field of service provision, etc. Innovative technologies in tourism are decisive for the development and expansion of the tourism industry, because customers of tourism services want new experiences, new sensations, unforgettable moments, etc.

Innovative technologies in the tourism industry are inextricably linked with the technological development of the entire society and cannot be actively implemented without trained personnel of tourism companies.

The training of specialists in the tourism industry in higher education institutions is inextricably linked with the practical activities of tourism organizations in the region, therefore the development of educational programs, the selection of educational components and their content takes place in close cooperation with all groups of stakeholders, including future employers. In order to qualitatively train future specialists in the tourism industry, educational programs are updated annually, changes are made to the educational content of educational components, which involves active cooperation of teaching staff with foreign colleagues, internships in well-known global companies and educational institutions, timely response to social challenges and global trends in tourism .

The article analyzes innovations in the tourism industry that are characteristic of recent years, analyzes the structure of the educational components of the educational program for the training of future specialists in the tourism industry, related to the introduction of innovative technologies of the tourism industry in the educational process. The immediate response of educational institutions to changes in tourism approaches and technologies, regional content, digitization of public life in general and the tourism industry in particular is characterized. The implementation of virtual reality technologies in tourist services and the training of future personnel of tourist companies is characterized.

Key words: *tourism, digital technologies, students of higher education, tourism industry, innovative learning technologies, future specialist in the tourism industry.*

УДК 378.4

Ольга Бирюк

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
ORCID ID 0000-0002-4951-5465

Тетяна Стеченко

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
ORCID ID 0000-0002-5672-3457

DOI

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЇ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ УРОКУ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ»

У статті описано структуру і зміст вибіркової навчальної дисципліни «Технології планування та проведення уроку іноземної мови». Зокрема, обґрунтовано актуальність викладання цієї дисципліни майбутнім учителям іноземної мови першого рівня підготовки. Визначено завдання курсу, сформульовано професійно-методичні знання та вміння майбутніх учителів, необхідні їм для планування, організації та проведення уроків іноземної мови різних типів і видів. Представлено тематичний план навчальної дисципліни, що охоплює два змістові модулі. Описано організацію та проведення лекційних і